Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 15190/2025
19.11.2025. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић, Ирене Вуковић, Бранислава Босиљковића и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Марко Бекчић, адвокат из ..., против тужене „Банка Поштанска штедионица“ АД Београд, чији је пуномоћник Милан Петровић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Краљеву Гж 1090/25 од 03.06.2025. године, у седници одржаној 19.11.2025. године, донео је

П Р Е С У Д У

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Вишег суда у Краљеву Гж 1090/25 од 03.06.2025. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Краљеву Гж 1090/25 од 03.06.2025. године, тако што се **ОДБИЈА** жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Краљеву П 1262/24 од 23.09.2024. године, исправљена решењем истог суда П 1262/24 од 09.04.2025. године, а захтев тужене за накнаду трошкова поступка по жалби се одбија.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиљи накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 33.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Основног суда у Краљеву П 1262/24 од 23.09.2024. године, исправљеном решењем истог суда П 1262/24 од 09.04.2025. године, ставом првим изреке, утврђено је да је ништава одредба члана 6. став 1. Уговора о готовинском кредиту од 01.06.2017. године, која гласи: “Уговорне стране су сагласне да корисник кредита преузима обавезу да банци плати једнократну фиксну накнаду за обраду кредитног захтева која износи 2.375,00 динара“. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име стицања без основа плати 2.375,00 динара са законском затезном каматом од 01.06.2017. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка од 30.800,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Пресудом Вишег суда у Краљеву Гж 1090/25 од 03.06.2025. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен као неоснован

тужбени захтев којим је тражено да се утврди да је ништава одредба 6. став 1. Уговора о готовинском кредиту од 01.06.2017. године, која гласи: “Уговорне стране су сагласне да корисник кредита преузима обавезу да банци плати једнократну фиксну накнаду за обраду кредитног захтева која износи 2.375,00 динара“, да на име стицања без основа тужиљи плати 2.375,00 динара са законском затезном каматом од 01.06.2017. године до исплате и одлучено да свака странка сноси своје парничне трошкове. Ставом другим изреке, обавезана је тужиља да туженој накнади трошкове жалбеног поступка од 21.800,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужиље ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија тужиље основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је са банком 01.06.2017. године закључила уговор о готовинском кредиту и оспорном одредбом уговора обавезала се да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева у износу од 2.375,00 динара. Наведени износ банка је од тужиље наплатила даном пуштања кредита у течај.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев закључивши да је наведена спорна одредба уговора ништава, јер закључењу предметног уговора није претходила писана понуда којом би тужиља била на јасан и недвосмислен начин упозната са обавезом плаћања накнаде за обраду кредита. Како је овако поступање тужене банке супротно основним начелима Закона о облигационим односима и наведена одредба уговора ништава, то је тужена у обавези да тужиљи врати наплаћени износ на основу члана 210. и 214. ЗОО са законском затезном каматом.

Другостепени суд је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев, са образложењем да је у конкретном случају тужиља уз тужбу доставила потписан уговор о кредиту у којем је у чл. 2. ст. 1. наведено да је банка дужна да кориснику уручи понуду, из чега произлази да јој је уредно уручена и понуда за закључење уговора, те да је била упозната са наведеним трошком и није доведена у заблуду од стране банке, па тако наведена спорна одредба уговора није противна принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима, односно није ништава у смислу члана 103. Закона о облигационим односима и тужиља нема основ за повраћај наведене накнаде коју је платила.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго. На ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности и на њу се може позивати свако заинтересовано лице, а право на истицање ништавости се не гаси по члану 110. (неограничено истицање ништавости). Према одредби члана 105. наведеног закона (делимична ништавост), ништавост неке одредбе уговора не повлачи ништавост самог уговора, ако он може опстати без ништаве одредбе и ако она није била ни услов уговора ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен. Правна последица ништавих уговора прописана је у члану 104. наведеног закона и налаже обавезу уговорних страна да врате једна другој све оно што су примиле по основу таквог уговора.

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произлази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима – Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, број 36/11 и 139/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 01.06.2017. године.

Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. Закона о заштити корисника финансијских услуга). Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга.

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења угоговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Ценећи наведене одредбе материјалног права банка има право на наплату трошкова и накнада за банкарске услуге у вези са реализацијом кредита, али ова

обавеза мора бити јасно предочена кориснику кредита у предуговорној фази исказивањем ове врсте трошкова кредита и његовог процентуалног или номиналног износа у складу са наведеном Одлуком НБС.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, тужиља је као корисник кредита закључила Уговор о готовинском кредиту од 01.06.2017. године, који је као доказ доставила уз тужбу. Тужена током поступка није доказала своје наводе да је тужиљи уручила понуду и пружила информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показала интересовање, на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду, у смислу одредбе чланова 5. тачка 3. и 17. став 1. и 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Супротно становишту другостепеног суда, тужена није доказала да је тужиљи у предуговорној фази уручила понуду на одговарајућем обрасцу и са елементима прописаним у наведеној Одлуци НБС, на основу које би тужиља била упозната са врстом и висином трошкова кредита.

Следом наведеног, правилан је закључак првостепеног суда да је предметна уговорна одредба којом се корисник кредита обавезао да плати банци трошак обраде кредитног захтева противна основним начелима облигационог права, као и условима и начину обавештавања клијената банке, па како је предметна одредба ништава, тужиља основано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Правилно је обавезана тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка па је потврђено и решење о трошковима садржано у првостепеној пресуди, а како тужена у поступку по жалби није успела, то је одбијен њен захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Тужиља је успела у поступку по ревизији, па јој на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП, припадају и трошкови ревизијског поступка. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав ревизије у износу од 24.000,00 динара, одмерено према Тарифи о наградама и накнадама за рад адвоката („Службени гласник РС“ бр. 43/23, 56/25), увећани за 20% ПДВ-а и на име судске таксе за ревизију 3.800,00 динара и одлуку по ревизији 5.700,00 динара, према Закону о судским таксама.

На основу члана 165. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Председник већа – судија
Драгана Маринковић,с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић